

הוא מוציא ממקורו טפחיים, ונמצא שלעולם רבו הזוחלין על הנוטפין.⁽²⁾

ופליגא — הך דרבי מאיר ודשמואל —
אדרב! דאמר רב אמי אמר רב:

מיטרא במערבא סהרא רבה פרת [כשיוורד גשם בארץ ישראל מעיד עליהם עד גדול והוא הפרת], כי הפרת בא מארץ ישראל לבבל, והוא גדל כשיוורדים גשמים בארץ ישראל, ומעיד הוא בבבל על כך. ולכן, אפילו כשאין מי גשמים באיזור הפרת, עדיין יש לחוש בו לריבוי נוטפין על הזוחלין, כי שמא ממי גשמים שבארץ ישראל או מהפשרת השלגים שבה — נתרבה הפרת.⁽³⁾

אבוה דשמואל עביד להו לבנאתיה [אביו של שמואל היה עושה לבנותיו כדי שייטהרו לאחר שראו דם]:

מקוה של מים מכונסים, [או שהיו טובלות

אמר מר: (1) שמימיו — של פרת — **פריים ורבים** —

והרי זה מסייע ליה לשמואל!

מי גשמים אינם מטהרים את הטמא אלא כאשר נקוו המים אל מקום אחד ואינם זוחלים [“אשבורן”], מה שאין כן המעיינות והנהרות שבטבעם זוחלים הם, הרי הם מטהרים בזחילה.

דאמר שמואל: נהרא מכיפיה מיבריך, [הנהר מתברך ורבה מן הסלע שלו]. כלומר, משפתו וממקורו הוא מתרבה. ונפקא מינה לענין טבילה בנהר, שאפילו כאשר ירדו גשמים לתוך הנהר, אין אנו חוששים שמא רבו מי הגשמים בנהר יותר ממימיו המקוריים [“רבו נוטפין על הזוחלין”]. ואם כן, לא היה אפשר ליטהר בו, שהרי מי גשמים אינם מטהרים בזחילה]. כי כנגד כל טפח מי גשמים הנוטפים לתוך הנהר, הרי

סופר יורה דעה סימן רכד. ובצפנת פענח במקומו על הרמב”ם שם.

1. הסוגיא הבאה מתבארת על פי פירוש רש”י בשבת סה ב, ופירוש הר”ן בנדרים מ א. ואילו פירושי רש”י שבסוגייתנו, נדחו שניהם על ידי רש”י עצמו בשבת שם, ויובאו הדברים בקצרה בהערות.

2. כתבו התוספות, שאם כי שמואל דיבר על כל הנהרות, ואילו רבי מאיר משמע דנקט פרת דווקא, דנקרא שמו פרת שמימיו פריים ורבים. אינו משום דפרת מתברך יותר, אלא לפי שהוא חשוב יותר מכולם. אי נמי לפי שהוא ראש לכולם נקרא פרת, על שם שכולם מתברכים ממנו, ראה עוד שם.

והרש”ש כתב על דבריהם: לעניות דעתי נראה, דגם שמואל כוונתו על פרת שהוא נקרא “נהר” סתם, “כגנות עלי נהר” מתרגמין “דעל פרת”, וכן עוד רבות.

3. בהכרח, שעיקר דברי רב נאמרו לענין טבילה, שהרי אף רבי מאיר ושמואל לא באו אלא לומר שכנגד מי הגשמים הבאים לתוכו מרבה הוא כפליים ממקורו, ואם כן, אין סתירה מדבריהם שהפרת עד הוא על מי הגשמים שבארץ ישראל. ועוד, שמציאות היא, ולא יחלקו בה. אלא ודאי שלענין טבילה נאמרה מימרא זו, שמתוך כך יש לחוש לריבוי נוטפין על הזוחלין, והיינו דאמרינן “ופליגא”. וכן נראה מדברי הר”ן בנדרים.

וצריך גם לומר, שאף רבי מאיר שאמר “מימיו פריים ורבים”, עיקר כוונתו לומר, שהם